

Ik had nog nooit van de schaker Karl Helling (1904-1937) gehoord tot ik zijn naam in de autobiografie 'Schrijf dat op Hans. Knipsels uit een leven.' (1987) van de wiskundige Hans Freudenthal tegenkwam. Ze kwamen allebei uit het stadje Luckenwalde onder Berlijn. Karl, zie de foto, was een jaar ouder dan Hans maar vanaf de eerste schooldag zaten ze jarenlang in dezelfde (parallel)klas. Allengs werden ze dikke vrienden en zagen elkaar praktisch dagelijks; voor gesprekken over natuur- en scheikunde en om te (blind)schaken. Achteraf had Hans de indruk dat Karl op alle gebieden die ze gemeenschappelijk hadden zijn meerdere was. Het verbaasde hem dan ook hogelijk dat hij volgens zijn dagboek vaker van Karl bij het schaken won dan Karl van hem. Hans koos namelijk voor een carrière in de wiskunde en het was Karl die professioneel schaker werd. Schaken was het enige dat Karl interesseerde. Ze zagen elkaar later af en toe nog, in 1929 voor het laatst in de trein naar Berlijn. Eind 1930 vertrok Freudenthal naar Amsterdam om daar medewerker van L. E. J. Brouwer te worden. Toen Hans bij een bezoek aan Luckenwalde naar Karl informeerde bleek dat deze zelfmoord gepleegd had. Volgens Freudenthal naar het scheen uit liefdesverdriet, volgens de Duitse Wikipedia na een kort en hevige ziekbed. Het schijnt mij toe dat het een het gevolg van het ander geweest kan zijn.

In 'Schrijf dat op Hans!' geeft Freudenthal, die een onnavolgbaar gevoel voor humor had, een indruk van zijn eigen schaakcapaciteiten: 'Hij (Hans) was voor zijn leeftijd mogelijk een goede schaker, ook simultaan en weleens blind. Als hij won, was het de goede combinatie; als hij verloor, was het een domme blunder. Hij kon slecht tegen verliezen. Na het eindexamen, bij het begin van zijn studie wiskunde, is hij met schaken gestopt, naar hij zei omdat je niet twee dingen tegelijk kon doen (Maar deed hij echt zoveel aan wiskunde?). Daardoor is zijn hele schaakliteratuur en zijn zijn opgetekende schaakpartijen en composities grotendeels verloren gegaan - vermoedelijk geen groot verlies voor het schaakdom.'

Hoe goed was Karl Helling als schaker? Volgens Wikipedia bereikte hij in 1933 zijn historisch hoogste Elo-rating van 2589. Een rating die tegenwoordig goed is voor de GM titel. Als eerste reserve van het Duitse schaakteam deed hij in 1931 mee aan de Schaakolympiade van Praag. Hij scoorde bij die gelegenheid 7 punten uit 13 partijen. Duitsland eindigde op de vijfde plaats.

Helling kruiste tijdens zijn korte carrière de degens met beroemde schakers als Emanuel Lasker, Alexander Aljechin, Paul Keres, Richard Réti, Efim Bogoljubow, Savielly Tartakower, Aaron Nimzowitsch, Salo Flohr en Daniël Noteboom. Meestal verloor hij van deze topspelers maar zo af en toe versloeg hij er een.

Daniël Noteboom - Karl Helling, Berlijn, 1931. Klik [hier](#).

1.d4 d5 2.c4 e5 3.dxe5 d4 4.Pf3 Pc6 5.Pbd2 Le6 6.a3 Dd7 7.b4 Pge7 8.Lb2 Pg6 9.Tc1 Td8 10.b5 Pcx5 11.Pxd4 Lxa3 12.Lxa3 Dxd4 13.Lb4 Pxc4 14.Lc3 Db6 15.e3 0-0 16.Dc2 Pxe3 17.fxe3 Dxe3+ 18.Le2 Pf4 19.De4 Pd3+ 0-1

Karl Helling – Paul Keres, Dresden, 1936. Klik [hier](#).

1.d4 d5 2.Pf3 Pf6 3.Lf4 e6 4.e3 Ld6 5.Pbd2 0-0 6.Ld3 c5 7.Pe5 Pc6 8.c3 Dc7 9.Pdf3 Pe4 10.Lg3 f5 11.Pxc6 bxc6 12.Lxd6 Dxd6 13.Pe5 cxd4 14.exd4 c5 15.0-0 Db6 16.f3 Pd6 17.dxc5 Dxc5+ 18.Kh1 f4 19.Da4 Tb8 20.Tab1 Dc7 21.Tfe1 Tb6 22.Te2 Pb7 23.Dc2 g6 24.b4 Pd6 25.a4 Pf5 26.Lxf5 Txf5 27.Tbe1 Ld7 28.Pg4 Kg7 29.Dd2 Dc4 30.Te4 dxe4 31.Dxd7+ Kg8 32.De8+ Tf8 33.Ph6+ Kg7 34.De7+ Kxh6 35.Dxf8+ Kg5 36.h4+ Kxh4 37.Dh6+ 1-0